proLékaře.cz | 23.11.2026

Ošetřování stomatologických pacientů ve spolupráci s anesteziologem

Vráblová J., Halačková Z., Svobodová M., Kuklová J.

Stomatologická klinika LF MU a FN U Sv. Anny, Brno,
přednosta prof. MUDr. J. Vaněk, CSc.

Souhrn

Autoři hodnotí soubor pacientů, ošetřovaných v rámci jednodenní sanace, s předchozí anesteziologickou přípravou. Soubor byl hodnocen z hlediska stomatologické diagnózy, základního celkového onemocnění a potřeby anesteziologické přípravy před stomatologickým výkonem.

Výsledky ukázaly na nutnost úzké spolupráce stomatologa s anesteziologem.

Klíčová slova: orální zdraví – anestezie – celkové choroby

Vráblová J., Halačková Z., Svobodová M., Kuklová J.:
Treated by Stomatology Patients in the Cooperation with Anesthesiologist

Summary: The authors evaluate a group of patients treated by one day sanation with previous anesthetic treatment. The group evaluated from the point of view of dental diagnosis, basic general disease and the need of anesthesiologic pretreatment before dental treatment. The results show that close cooperation between dentist and anesthesiologist is necessary.

Key words: oral health – anaesthesia – general disease

Prakt. zub. Lék., roč. 53, 2005, č. 1, s. 15–18.

ÚVOD

Pacienti, u nichž specializované stomatologické výkony či rozsah prováděného výkonu není možno provést z různých důvodů v privátní praxi, jsou odesíláni na specializovaná pracoviště. U převážné části odesílaných pacientů jsou důvodem ošetření stomatologické výkony vyžadující specializovanou stomatologickou péči v rámci jednotlivých oddělení. Vedle specializovaného stomatologického výkonu je rozhodující indikací celkový zdravotní stav, který výrazně ovlivňuje či zcela znemožňuje kvalitní stomatologické ošetření v privátních praxích.

Snahou je komplexně ošetřit tyto pacienty nejen z odborného stomatologického hlediska, ale i vhodnou volbou anesteziologické přípravy.

Počet pacientů odesílaných na specializovanou péči se zvyšuje, a tím rostou i náklady na poskytovanou stomatologickou péči. Jedním z řešení je snaha provést stomatologickou léčbu komplexně v jednodenním ošetření.

Cílem práce bylo zhodnotit pacienty ošetřované v rámci jednodenní sanace, a to z hlediska stomatologické diagnózy, základního celkového onemocnění a potřeby anesteziologické přípravy pacienta před stomatologickým výkonem.

MATERIÁL A METODIKA

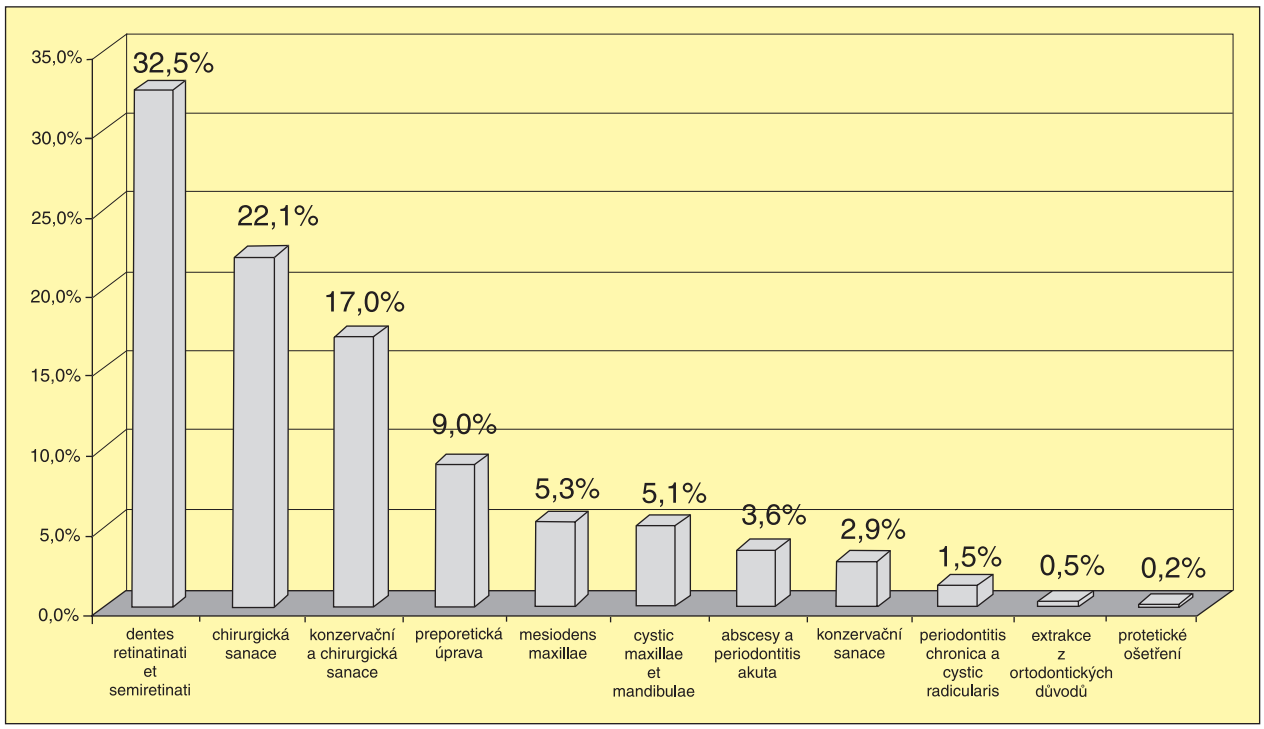
Ke zhodnocení výkonů, provedených u pacientů na operačním sále s předchozí anesteziologickou přípravou v jednodenním stomatologickém ošetření, byla zpracována zdravotnická dokumentace souboru pacientů ošetřených na Stomatologické klinice FN U Sv. Anny v Brně v roce 2002.

Soubor pacientů byl hodnocen z hlediska potřeby stomatologické péče, celkových indikací ovlivňujících provedení stomatologického výkonu a závislosti anesteziologické přípravy na provedeném stomatologickém ošetření.

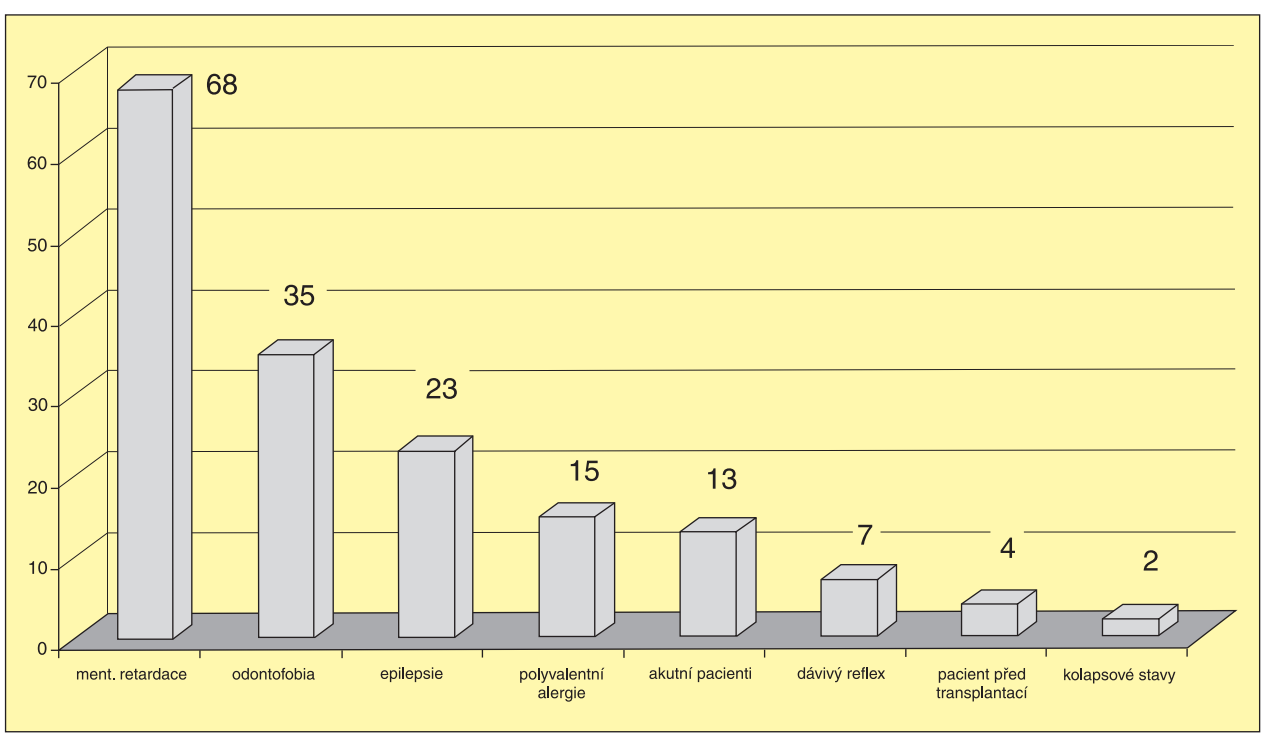
VÝSLEDKY

Na operačním sále bylo v roce 2002 ve spolupráci s anesteziologicko-resuscitační klinikou ošetřeno celkem 412 pacientů. Z tohoto počtu bylo 116 dětí (28 %) do 18 let. V souboru dospělé populace bylo ošetřeno celkem 296 pacientů. V závislosti na pohlaví nebyl zjištěn výrazný rozdíl (194 mužů a 218 žen). Průměrný věk ošetřovaných pacientů byl 30 let. Z hlediska stomatologické diagnózy jsou nejčastější indikací chirurgické

proLékaře.cz | 23.11.2026

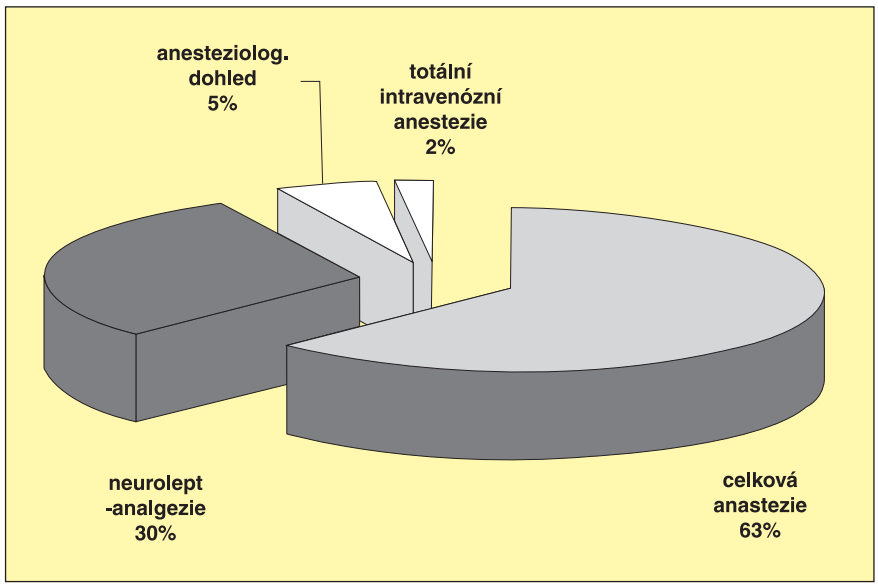
Graf 1. Stomatologické indikace výkonů u pacientů ošetřovaných ve spolupráci s anesteziologicko-resuscitačním oddělením.
Graph 1. Stomatological indications of interventions in patients treated in collaboration with an anesthesiology-resuscitation ward.

Graf 2. Celkové indikace stomatologických výkonů u pacientů ošetřovaných ve spolupráci s anesteziologicko-resuscitačním oddělením.
Graph 2. General indications of stomatological interventions in patients treated in collaboration with an anesthesiology-resuscitation ward.

extrakce retinovaných a semiretinovaných zubů (32,5 %). Druhou nejčastější indikací byla chirurgická sanace, která byla provedena u 22 % pacientů sledovaného souboru. V 17 % se jednalo o konzervačně-chirurgickou sanaci. Pod 10% hranicí byly další výkony (preprotetická úprava,

proLékaře.cz | 23.11.2026

Graf 3. Anesteziologická příprava u pacientů před stomatologickým ošetřením.
Graph 3. Anesthesiological pretreatment in patients before stomatological treatment.

Tab. 1. Indikace anesteziologické přípravy v závislosti na celkovém zdravotním stavu
Tab. 1. Indications of anesthesiological pretreatment in relation to general health state

Typ pacienta	Celková analgezie	Neurolept-analgezie	TIVA anestezie	Anesteziologický dohled
mentální retardace	64	3	1	0
odontofobie	34	1	0	0
epilepsie	16	5	0	2
polyvalentní alergie	4	6	0	5
dávivý reflex	5	2	0	0

akutní periapikální výkony, konzervační sanace (2,9 %)). Extrakce z ortodontických indikací a protetické ošetření bylo provedeno jen ojediněle (graf 1).

Z celkových indikací pro ošetření pacientů ve spolupráci s anesteziologem byla nejčastěji diagnózou mentální retardace (68 pacientů), odontofobie (35 pacientů) a epilepsie (13 pacientů). U 15 pacientů byla indikací polyvalentní alergie, ve 13 případech se jednalo o akutní neodkladné ošetření. Indikací pro provedení stomatologického ošetření s anesteziologickou přípravou byli i pacienti zařazení do transplantačních programů fakultní nemocnice (graf 2).

Anesteziologická příprava pacienta byla ovlivněna rozsahem stomatologického výkonu a celkovým zdravotním stavem pacienta. U 63 % pacientů bylo stomatologické ošetření provedeno v celkové anestezii a u 30 % v neuroleptanalgezii. Pod anesteziologickým dohledem bylo ošetřeno 5 % pacientů. Totální intravenózní anestezie byla provedena jen u dvou pacientů (graf 3). Všechna ošetření proběhla bez komplikací a byla zvládnuta v rámci jednodenního ošetření pacienta na klinice. V indikovaných případech byli pacienti po výkonu kontrolováni v rámci ambulantního provozu stomatologické kliniky.

Výběr anesteziologické přípravy pacienta byl ovlivněn náročností stomatologického výkonu a hlediskem celkového zdravotního stavu pacienta (tab. 1).

Pro ošetření v celkové anestezii (123 pacientů) byla z hlediska celkové dg nejčastější indikací mentální retardace (64 pacientů), odontofobie (34 pacientů) a epilepsie (16 pacientů). Ošetření v neuroleptanalgezii bylo provedeno celkem u 17 pacientů, přičemž nejčastější indikací byla polyvalentní alergie (6 pacientů) a epilepsie (5 pacientů). V rámci anesteziologického dohledu bylo ošetřeno pět pacientů s polyvalentní alergií a dva pacienti s epilepsií. Totální intravenózní anestezie byla provedena v daném souboru dvakrát.

DISKUSE A ZÁVĚR

Světová zdravotnická organizace vyhlásila program „Zdraví pro všechny“, jehož úkolem je uchování zdraví, jehož součástí je i orální zdraví, od dětství do stáří. Stav orálního zdraví současné populace je horší u žen než u mužů, u celkově nemocných a tělesně omezených než u zdravých a zhoršuje se věkem [1].

Stomatologická péče o hendikepované pacienty je problémem nejen ve velmi vyspělých zemích. Pravidelná péče je komplikována výchozím psychickým a fyzickým zdravotním stavem. Problémem je i dostupnost stomatologické péče [4]. Organizační schopnosti lidí pečující o tyto pacienty, kvalita rodinného zázemí, možnosti a předpoklady ošetřujícího personálu určují úroveň péče o hendikepované pacienty (5). Také ekonomické podmínky ovlivňují někdy zájem o stálou kvalitní stomatologickou péči hendikepovaných pacientů.

Nárůst kazivosti u dětí, pokles specializovaných pedostomatologických pracovišť, problematika přípravy specialistů [3] a ekonomika pracovišť představují negativní podmínky pro specializovanou stomatologickou péči v první linii

proLékaře.cz | 23.11.2026

kontaktu lékaře a pacienta. Proto stále více pacientů se obrací přímo na specializovaná státní pracoviště. Ošetřují se často akutní potíže a pacient je dále zařazován do dispenzarizace pracoviště. V řadě případů je další ošetření vyhledáváno až při nových akutních potížích.

Studie sanace chrupu neošetřitelných pacientů v celkové anestezii ukázala vysokou kazivost chrupu [2]. Převládající krčkové výplně byly odrazem špatných hygienických podmínek. Průměrná hodnota indexu KPE ve sledovaném souboru 32 dospělých pacientů byla 16,84. Ve sledovaném souboru téměř 30 % pacientů, u nichž bylo provedeno stomatologické ošetření ve spolupráci s anesteziologem, bylo ve věku do 18 let. Vedle celkových indikací (mentální retardace – 68 pacientů), které většinou neumožňují kvalitní stomatologickou péči, jsou druhou největší indikační skupinou pacienti, kteří mají obavy ze stomatologického ošetření (35 pacientů).

Celková anestezie byla zvolena často u mentálně retardovaných pacientů, odontofobiků a pacientů s epilepsií. U těchto pacientů se jednalo většinou o komplexní konzervační a chirurgickou léčbu. Pacienti s polyvalentní alergií byli ošetřováni jak v celkové anestezii, neuroleptanalgezii nebo v přítomnosti anesteziologického dohledu.

Zhodnocení souboru pacientů ukázalo, že spolupráce s anesteziologem je pro provedení stomatologických výkonů u vybraných skupin pacientů nezbytná. Získané výsledky jsou podkladem pro sledování kvality současné stomatologické péče o hendikepované pacienty. V dalších studiích se zaměříme na komplexní posouzení úrovně stomatologické péče.

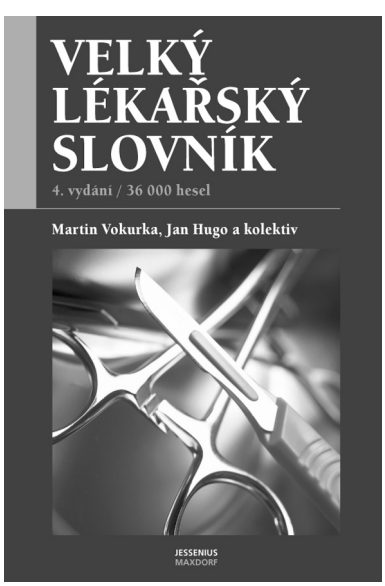
Práce vznikla za podpory grantového projektu IGA MZ ČR č. NR 8215-3/2004.

LITERATURA

1. **Dapeci, A.:** Orální zdraví populace vyššího věku. Čes. Stomat., roč. 95, 1995, č. 5, s. 161–166.
2. **Dufková, M.:** Sanace chrupu neošetřitelných pacientů v celkové anestezii. Prakt. zub. Lék., roč. 48, 2000, č. 6, s. 164–170.
3. **Kilian, J.:** Jsou stále ještě u nás zapotřebí specialisté v oboru dětská stomatologie? Pratk. zub. Lék., roč. 46, 1998, č. 2, s. 74–77.
4. **Maestre, C.:** The use of general anaesthesia for tooth extraction in young handicapped adults in France. British dental Journal, roč. 180, 1996, s. 297–302.
5. **Wong, R. S. L., Fearne, J. M., Brook, A. H.:** Planning future general anaesthetic services in paediatric dentistry on the basis of evidence: an analysis of children treated in the Day Stay Centre at the Royal Hospitals NHS Trust, London, betwen 1985–1995. International Dental Journal, roč. 47, 1997, s. 285–292.

Doc. MUDr. Zdenka Halačková, CSc.

Stomatologická klinika LF MU
a FN U Sv. Anny
Pekařská 53
656 91 Brno

VELKÝ LÉKAŘSKÝ SLOVNÍK 4. vydání

Martin Vokurka, Jan Hugo a kol.

Čtvrté, rozšířené vydání výkladového slovníku lékařských termínů pro odbornou veřejnost a čtenáře s hlubším zájmem o medicínu. Více než 36.000 hesel zachycuje celou anatomickou terminologii, biochemii a molekulární biologii, patologii, farmakologii, několik tisíc vnitřních, neurologických a vrozených nemocí, obsáhle je zatoupena psychiatrie, chirurgické obory, gynekologie, sexuologie, ORL, oční lékařství, stomatologie a řada dalších oborů. Slovník klade důraz na souvislosti uvnitř medicíny, i mimo ni.

Vydal Maxdorf v roce 2004, váz., formát B5, 966 str., 1495 Kč,

Objednávku můžete poslat na adresu: Nakladatelské a tiskové středisko ČLS JEP, Sokolská 31, 120 26 Praha 2, fax: 224 266 226, e-mail: nts@cls.cz